

Ik spreek uit ervaring

Adri Duivesteijn PvdA-senator Adri Duivesteijn droeg deze week voor de tweede keer bij aan een bijna-kabinetcrisis. Hij is de ruilhandel tussen de regeringspartijen zat. **Duivesteijn stemt niet zomaar mee, hij is een man van principes.**

CRISIS AFGEWEND, MAAR HET KABINET WIEBELT

Het kabinet wendde deze week een crisis af door een compromis te sluiten over een nieuwe zorgwet. VVD en PvdA vonden samen een compromis om verder te gaan met hun beleid om de marktwerking in de zorg te bevorderen.

De kern van minister Schippers' beleid blijft overeind, onderstreepen de ministers en VVD-fractieleider Halbe Zijlstra. Die bestaat eruit dat zorgverzekeraars meer macht krijgen om kosten in de zorg te beheersen. Zo kunnen zij besluiten geen contracten af te sluiten met ziekenhuizen die bijvoorbeeld ondermaats of te dure zorg leveren. Een drukmiddel op ziekenhuizen is dat met name verzekeren met een goedkope polis vanaf 2016 geen recht hebben op (gedeeltelijke) vergoeding voor zorg in deze ziekenhuizen.

De politieke problemen begonnen dinsdag toen de Eerste Kamer een belangrijke zorgwet wegstemde. Drie PvdA-senatoren – Adri Duivesteijn, Guusje ter Horst en Marijke Linthorst – stemden onverwacht tegen de inperking van de vrije artskeuze, zoals voorgesteld in de wet van Edith Schippers (Volksgezondheid, VVD).

De crisisdreiging betekende ernstig sfeerbederf in de verhoudingen tussen regeringspartijen VVD en PvdA. Het kabinet-Rutte II is na een jaar van politieke rust weer terug bij af: zo wiebelig is het, dat een enkele senator het voortbestaan van de coalitie in gevaar kan brengen.

COEN VERBRAAK

Adri Duivesteijn heeft krankzinnige dagen achter de rug. Surrealistisch bijna, met cameraploegen die stonden te posten in zijn straat. „Ik ben belegerd, alsof er hier in huis een groot sportevenement gaande was.” Dat hij tegen de zorgwet zou stemmen, kon voor zijn partij geen verrassing zijn. „We hebben er zes weken geleden over gediscussieerd. Twee weken geleden was al duidelijk dat er tegenstemmen zouden zijn. Het waren er méér dan drie, maar die anderen hebben zich op de valreep alsnog laten overtuigen. Voor mij is dit zo principieel. Het gaat om rechtsgelijkheid. Mensen die geld hebben, zouden toegang tot betere zorg kunnen krijgen. Dat is een tweedeling in de zorg. Een sociaal-democraat kan daar alleen maar tegen in opstand komen.”

Alle ogen waren in december 2013 ook al op hem gericht. Zou Duivesteijn in de Eerste Kamer tegen de verhuurdersheffing van minister Stef Blok stemmen? Dat zou het kabinet rechtstreeks in gevaar kunnen brengen. Na een lang debat kwam er toch geen Nacht van Duivesteijn. De PvdA-senator stemde uiteindelijk vóór, waardoor de wet met 38 tegen 37 stemmen alsnog werd aangenomen. Dat hij op dat moment nog heel andere dingen aan zijn hoofd had, wist niemand. Want in exact diezelfde periode hoorde hij dat hij niet meer geopereerd kon worden.

„Dat kwam ontzettend hard aan”, zegt Duivesteijn (64). Hij had op dat moment al zeven jaar behandelingen tegen prostaatcancer achter de rug, waaronder vier operaties. „Zolang je hoort dat er nog geopereerd kan worden, houd je perspectief. Zodra dat wegvalt, komt alles in een ander licht te staan.”

Toch is hij inmiddels alweer een jaar verder. Zijn medicijnen houden hem op de been. Duivesteijn is er nu zelfs beter aan toe dan een half jaar geleden. Toen dacht hij echt dat het einde niet ver weg meer kon zijn. Door de hormoonkuur die hij sinds een paar maanden krijgt, voelt hij zich relatief goed. Zoals hij daar aan de glazen tafel zit, in zijn zwarte wollen vest, zou niemand zelfs maar denken dat hij ziek is. Hij probeert van elke dag te genieten. Tegelijk is hij een realist. Die ziekte zit inmiddels ook in zijn botten. „Je weet dat je niet meer beter zal worden. Dat besef zit voortdurend in je achterhoofd.”

U bent wethouder geweest in Den Haag en Almere, u zat van 1994 tot 2006 in de Tweede Kamer en zit sinds 2012 in de senaat. Wat was de mooiste periode?
„Dat wethouderschap in Den Haag was bijzonder, omdat het mijn eerste periode was. Het wethouderschap in Almere was ook mooi, maar dat was veel professioneler. In die eerste periode had het nog niet

zoveel met ‘werk’ te maken, maar met oprechte verantwoordelijkheid over de ongelijke verdeling van de welvaart. Als wethouder kun je werkelijk iets doen. Ik heb een enorme hekel aan mensen die alleen maar structureel kanker. Dat vind ik zo zonde van de tijd. Ik zoek liever naar oplossingen. Daarom zou ik nooit een getuigenispoliticus kunnen zijn. Zo van: ‘Ik heb tenminste gezegd dat het allemaal niet deugt!’ In GroenLinks zou ik me daarom per definitie niet thuis voelen. Daar krijg je de hele dag gelijk, alleen heb je er niks aan. Ik wil daadwerkelijk woorden omzetten in daden.”

Toen u in 1994 in de Kamer kwam, werd u, samen met PvdA'ers Rick van der Ploeg en Rob Oudkerk, ook min of meer beschouwd als activist, die zijn eigen partij flink wilde opschudden.

„Het waren de jaren van Paars I. En vooral van Felix [Rottenberg, toenmalig partijvoorzitter]. Hij is voor het opschudden van de partij van kolossale betekenis geweest. Het was hoognodig dat de partij gemoderniseerd werd. Felix koos voor dialectiek in het debat. Helaas werd hij ziek, en is die slag nooit goed afgemaakt. Een groot deel van de PvdA is nadien op oude routine doorgeslagen. Daarin was tegenspraak zeer nodig. „Den Uyl was een sociologische vernieuwer. Altijd bereid om zijn oordeel aan dat van anderen te scherpen. Met Wim Kok ontstond een ideologisch vacuüm. Kok was geen ideoloog, hij was niet zoals Den Uyl polemisch ingesteld. Kok was een typische vertegenwoordiger van de vakbondsvleugel binnen de partij: zakelijk, positief uitonderhandelen en altijd gaan voor de winst. En morgen onderhandelen we wel weer verder. Heel erg geconcentreerd op *daily life*. Terwijl politiek gaat om structuren, om stelsels.”

Wat veranderde er binnen de partij toen Wouter Bos in 2002 partijleider werd?

„Ik heb Wouter Bos nooit een sociaal-democraat gevonden, eerder een progressief liberaal. Hij had wel degelijk maatschappelijk engagement, maar sociaal-democratische standpunten werden onder Bos opeens vloeibaar. Een goed voorbeeld was de discussie binnen de partij over de privatisering van Schiphol. Ik was toen woordvoerder luchtvaart, en was fel tegen die privatisering. De publieke sector moet te allen tijde publiek blijven. Of het nou om ziekenhuizen, woningcorporaties of elektriciteit gaat. Daar blijf je vanaf. Laat staan dat je Schiphol gaat vermarkten.

„Ik zal nooit vergeten dat Wouter Bos zei: ‘Ik ben principieel niet tegen privatisering, ik denk alleen dat we er om praktische redenen op dit moment niet vóór moeten zijn.’ En ik zei tegen de fractie: ‘Ik denk dat het om praktische redenen nog wel zou kunnen. Maar om principiële redenen is het totaal onaanvaardbaar.’ We vertegenwoordigden totaal verschillende

Het was twee weken geleden al duidelijk dat er stemmen tegen zouden zijn

denkwerelden. Ik heb me nooit thuis gevoeld in de politieke gedachtenwereld van Wouter Bos.

„In Bos' tijd is ook het ideaal van de multiculturele samenleving losgelaten. Op zich een te begrijpen reactie na Fortuyn. Maar als je dat ideaal weggooit, hou je alleen nog maar een nationalistisch model over. ‘Wij zijn de heersende klasse, en u dient zich volledig aan ons aan te passen.’ Dat is echt iets anders dan: ‘We gaan serieus kijken hoe groepen met elkaar kunnen samenleven, op basis van wederkerigheid.’ Het feit dat Bos dat heeft prijsgegeven, betekent dat de PvdA nu op dit vlak met lege handen staat. De PVV, en vroeger de LPF, kan de problemen met de multi-etnische samenleving scherper onder woorden brengen dan wie dan ook. Dat hoeven wij helemaal niet te doen. Een sociaal-democratische beweging onderscheidt zich op dit vlak door idealen te hebben.

„Ik had in de tijd van Bos het gevoel dat ik mijn partij kwijt was. Pas toen Cohen partijleider werd, had ik het gevoel dat ik weer thuiskwam. Pffft... we zijn er weer! Cohen heeft de pech gehad dat hij geen premier is geworden. Daarin zou hij perfect geweest zijn. Als oppositieleider was hij niet geschikt. In de hardheid van de meest ranzige aanvallen kon hij niet overleven. Dat kun je ook als compliment zien: hij weigerde eraan toe te geven.”

Was u blij met de komst van Diederik Samsom?

„Daar was ik toen heel positief over. Hij is een activist, dat was ik ook. Maar de wijze waarop het regeerakkoord is afgesloten, vind ik ronduit dramatisch. Maar ja, er is gekozen voor Wouter Bos als informateur. Terwijl daar natuurlijk een man als Klaas de Vries had moeten zitten. Er zijn in het regeerakkoord transacties gesloten zonder op zoek te gaan naar de synthese; wat is jouw belang en wat is mijn belang? Er is vooral uitgeruild: wij krijgen het kinderpardon en leveren de strafbaarstelling van illegaliteit in. Dat is heel gek. Je gaat toch niet twee zwakke groepen tegen elkaar wgruilen?

„Ze hadden moeten dóórdiscussieren: hoe kunnen we de publieke sector beter laten functioneren? We maken bijvoorbeeld een kleiner sociaal huurstelsel, maar dat stelsel maken we dan wel heel sociaal. Een ander deel gaat naar de vrije markt. Dan hou je én het publieke stelsel overeind én je dient het belang van de VVD. Nu zie je voornamelijk een vergroting van de marktwerking. De vrije artskeuze is evenzeer uitgeruild. Terwijl die voor mij essentieel is. Dat zeg ik uit eigen ervaring. Ik was in 2008 in het ene ziekenhuis uitbehandeld, terwijl ik in een ander ziekenhuis toch een nieuwe kans kreeg met een andere behandeling. Ik weet zeker dat dat mij extra levensjaren heeft opgeleverd.

„Het is vooral een VVD-regeerakkoord. Waarschijnlijk ook omdat de sociaal-libe-

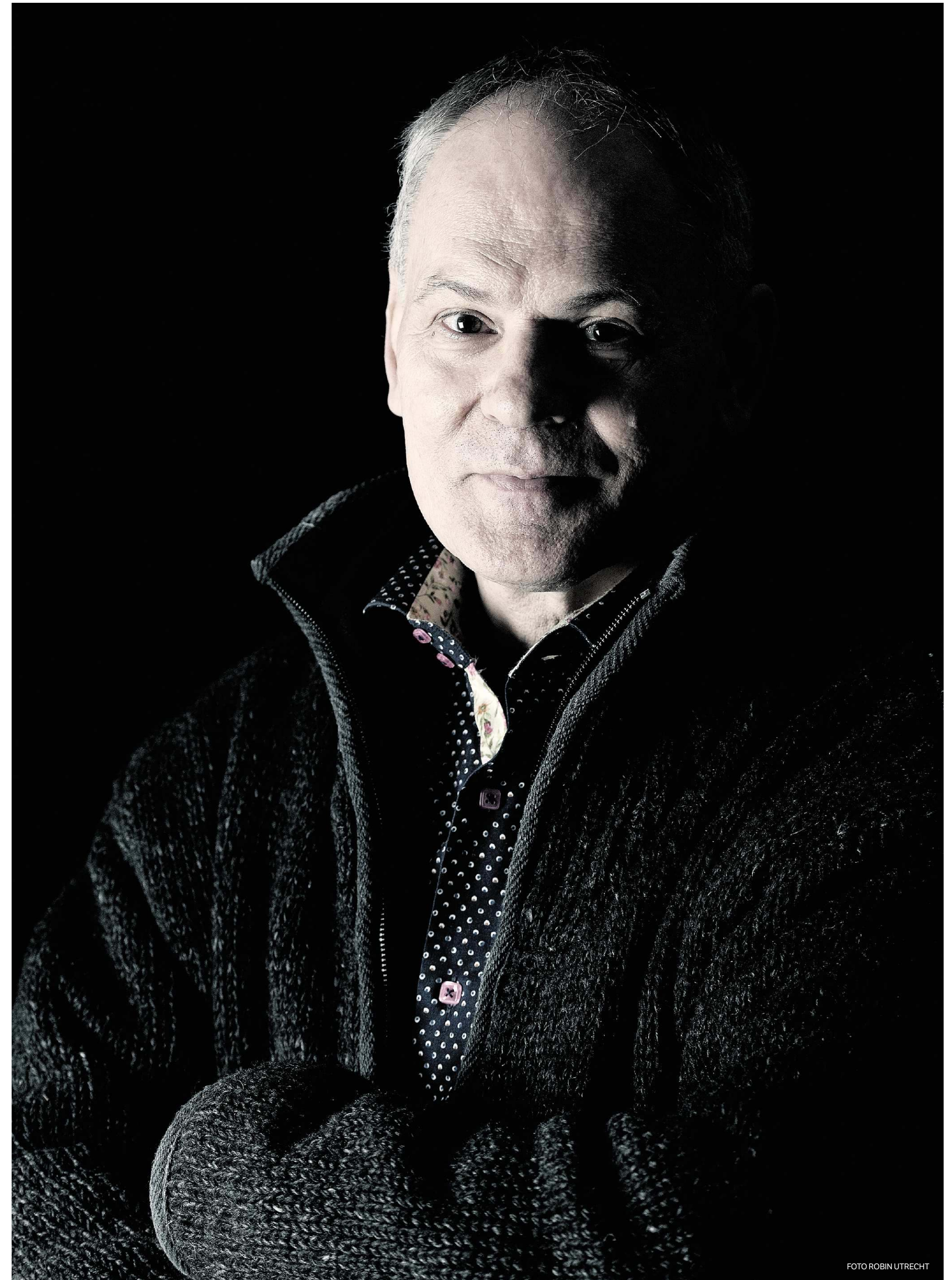

FOTO ROBIN UTRECHT